

Regelbunden tillsyn i Järpås skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Lidköpings kommun och besökt Järpås skola den 22 januari 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 28 augusti 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Järpås skola, dels den information som samlats in under besöket. I Järpås skola intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Järpås skola

Järpås skola	Antal elever
Förskoleklass	11
Grundskola	99

Källa: Skolans uppgifter

2 (12)

Järpås skola är belägen i samhället Järpås cirka 1 mil sydväst om Lidköping. Skolan har elever boende i samhället och dess omgivningar, men även elever från Uvered och Häggesled. Skolan är cirka 70 år gammal och är belägen med närhet till naturen. Skolan har elever i förskoleklass och elever i årskurs 1–6, skolbarnsomsorg och förskola. Skolans personal är samlad i ett arbetslag och leds av en rektor som även ansvarar för skolbarnsomsorgen och förskolan. Dessa verksamheter behandlas i egna rapporter för kommunen. Till skolan finns kopplat ett elevhälsoteam bestående av skolsköterska, kurator, speciallärare och specialpedagog.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2007		2008	
		Järpås skola	Riket	Järpås skola	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	78	85	86	87
	Matematik	67	72	100	73
	Svenska	72	71	95	72
	Svenska som andraspråk	.	56	.	61

Källa: Uppgifter från skolan, 2008-10-30. Uppgifter på riksnivå för variabeln nationella ämnesprov presenteras utifrån ett obundet slumpvis urval om 200 skolor, från vilka Skolverket samlar in uppgifter om måluppfyllelse på de nationella ämnesproven. För svenska och svenska som andraspråk är delprov 4 för 2007 exkluderade på grund av stora bortfall.

. = Uppgift saknas

Kommentar och bedömning:

Järpås skola redovisar i en sammanställning elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen i årskurs 5 de senaste fem åren. Av sammanställningen framgår att måluppfyllelsen under denna period varit relativt hög. Rektorn förklarar att måluppfyllelsen tidigare varit låg och att man analyserat möjliga orsaker till detta och att åtgärder satts in och extra resurser givits i syfte att höja måluppfyllelsen. Täta uppföljningar görs av lärarna med utgångspunkt från målen för att se vilka elever som riskerar att inte nå målen. De ämnen som sammantaget visar lägst måluppfyllelse de senaste fem åren är engelska, matematik och svenska.

Skolans resultat i matematik utifrån det nationella ämnesprovet i åk 5 har varierat över tid och visar att endast 67 procent av eleverna nådde kravnivån 2007. År 2008 visar skolan en 100 procentig måluppfyllelse i ämnet.

4 (12)

Skolinspektionen bedömer att skolan följer upp och sammanställer elevernas kunskapsresultat och att dessa ligger till grund för skolans kvalitetsarbete. Elevernas resultat på de nationella ämnesproven var år 2008 i nivå med eller bättre än genomsnittet för riket.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtal.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska lärarna vid utvecklingssamtal i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Planen ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne som eleven får undervisning i.

De individuella utvecklingsplaner inspektörerna tagit del av ger inte omdömen om elevens kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Målen är otydligt formulerade och de omdömen som ges har fokus på resultat på diagnoser och prov samt hur stödet organiseras, vilket inte säger något om elevens kunskapsutveckling i relation till målen. Skolans insatser för att eleven ska nå målen och utvecklas så långt som möjligt saknas. Man hänvisar istället till åtgärdsprogram för eleven. Rektorn beskriver att ett utvecklingsarbete pågår kring skriftliga omdömen och att man i samband med vårens utvecklingssamtal kommer att ge omdömen i samtliga ämnen.

Skolinspektionen bedömer att kvaliteten i de individuella utvecklingsplanerna måste utvecklas så att de uppfyller förordningarnas krav.

I detta sammanhang vill inspektörerna också lyfta fram att från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i 7 kap. 2 § grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan bland annat ändrats på så sätt att en sådan plan inte enbart ska vara framtidsyftande. Den ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne. Dessa omdömen får vara betygsliknande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

6 (12)

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov**Bedömningspunkter****1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska rektorn, om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. Om en elev är i behov av särskilda stödåtgärder upprättas alltid ett åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram inspektörerna tagit del av fokuserar endast hur undervisningen ska organiseras i form av exempelvis liten grupp eller undervisning hos specialläraren. Hur skolan ska tillgodose elevens behov framgår ej. Mycket av det stöd som beskrivs ska enligt åtgärdsprogrammen genomföras hemma. De mål som ställs upp i programmen fokuserar ofta diagnoser och nationella prov och tar sällan sin utgångspunkt i vilka delmål som ska uppnås utifrån de nationella målen. Målen och åtgärderna i programmen belyser endast individnivån och blir inte ett redskap för att analysera skolans organisation och undervisning utifrån elevens behov. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att utveckla kvaliteten på skolans åtgärdsprogram då dessa inte uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionen vill påpeka att det är skolan som ansvarar för det särskilda stödet, inte vårdnadshavarna. Se även Skolverkets allmänna råd för åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

8 (12)

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § i skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Järpås skola har två olika planer för att motverka mobbning och kränkande behandling. Ett av dessa dokument benämns mobbning och beskriver vad skolan ska göra när mobbning skett. Det finns inte i någon av skolans planer en specifik redovisning av verksamhetens behov, utifrån en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året. Den plan som benämns likabehandlingsplan behandlar inte de olika diskrimineringsgrunderna och den saknar även en beskrivning av vilka åtgärder skolan ska vidta när kränkningar skett, samt hur ansvarsfördelningen ska se ut mellan personal och rektor. Planen saknar också främjandeperspektiv och beskriver inte hur händelserna och åtgärderna ska dokumenteras.

Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan.

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Därefter gäller i stället 14 a kap. skollagen (1985:1100, ändrad genom 2008:571) och den nya diskrimineringslagen (2008:567).

Detta innebär att skolorna från och med den 1 januari 2009 ska beakta bestämmelserna i två regelverk för att garantera samma materiella skydd mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det finns inget som hindrar att skolan/verksamheten för samman de planer som ska upprättas till ett dokument. Barns och elevers medverkan vid upprättandet m.m. av nämnda planer regleras i förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

10 (12)

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar**Bedömningspunkter****3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete**Bedömningspunkter****3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt provas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder provas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som det omgivande samhället.

Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

Lärarna beskriver att de bedriver ett aktivt kvalitetsarbete genom att i det dagliga arbetet utvärdera sin undervisning. De lärare som undervisar i varandras klasser utvärderar varandra. Dock kan man inte på ett gemensamt sätt beskriva vad man utvärderar mot för mål och vilka förbättringsområden som är gemensamma för innevarande läsår. Både rektorn och lärarna beskriver att dokumentationen i kvalitetsarbetet är bristfällig och att kvalitetsarbetet inte är systematiskt. Lärarna menar att de till viss del dokumenterar sitt arbete. Inför inspektionen sammanställdes resultaten i samtliga ämnen i årskurs 5 och rektorn menar att detta är något skolan kommer fortsätta att göra men att man i sitt kvalitetsarbete inte tidigare utgått från dessa resultat.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör förbättra systematiken i sitt kvalitetsarbete.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje kommun, varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet, varje kommunalt bedriven förskola och varje kommunalt bedrivit fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningarna ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Vidare ska arbetet med kvalitetsredovisning främja kommunernas, skolornas, förskolornas och fritidshemmens kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. I kvalitetsredovisningen ska uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen redovisas. Skolans, förskolans och fritidshemmets kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Enligt rektorn har lärarna och rektorn inför Skolinspektionens besök sammanställt kunskapsresultaten i årskurs 5 med utgångspunkt från mål att uppnå i samtliga ämnen de senaste fem åren. Lärarna hade dokumenterat måluppfyllelse

sen men tidigare har den inte sammanställts och redovisats. Rektorn menar att detta varit till stor nytta och att skolan fortsättningsvis kommer att sammanställa måluppfyllelsen i samtliga ämnen. Denna sammanställning redovisas separat och finns inte med i kvalitetsredovisningen. Järpås skolas kvalitetsredovisning utgår från en mall som alla skolor i kommunen använder. Kommunen använder sig av så kallade styrkort som har till uppgift att styra verksamhetens kvalitetsarbete. De mål, eller strategier som de kallas i redovisningen, är vagt formulerade och därför svåra att mäta. Grundskolans måluppfyllelse redovisas under rubriker som normer och värden, kunskaper, kunskapsöversikt, elevens ansvar och inflytande. Måluppfyllelsen inom dessa områden anses vara hög. Hur man kommit fram till detta resultat eller vem som anser att måluppfyllelsen är hög redovisas inte, liksom inte heller statistik över elevernas faktiska måluppfyllelse. Redovisningen är en form av verksamhetsbeskrivning som mer beskriver vad man gjort än resultat och analys av resultaten för att förbättra måluppfyllelsen. Det är svårt att se på vilka grunder man valt de förbättringsområden som beskrivs i kvalitetsredovisningen och hur det ska bidra till ökad måluppfyllelse.

Uppföljningen av likabehandlingsplanen är en beskrivning av vad man gör på skolan och vad man tänker om likabehandling. Likabehandlingsplanen är således inte uppföljd och utvärderad då inga resultat eller analyser beskrivs.

Skolinspektionen bedömer att kvalitetsredovisningen inte lever upp till författningarnas krav.

Enligt ändring i förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska uppföljning och utvärdering av såväl likabehandlingsplaner som planer mot kränkande behandling redovisas i kvalitetsredovisningen. Ändringen trädde ikraft den 1 januari 2009 och ska tillämpas första gången för kvalitetsredovisningar som avser 2009.

2009-05-07 Göteborg

Kristina Svensson

Sven-Olof Lundin